

MÔ HÌNH TRƯỜNG MẦM NON THỰC HÀNH - PHƯƠNG TIỆN GIÁO DỤC GIÁ TRỊ NGHỀ NGHIỆP CHO SINH VIÊN SƯ PHẠM MẦM NON

ThS. VŨ THỊ YẾN NHI

Trường Cao đẳng Hải Dương

1. Đặt vấn đề

Những năm qua, hàng loạt tai nạn, sự việc xảy ra trong nhà trường và cơ sở giáo dục (GD) mầm non khiến giáo viên (GV) mầm non mất vị thế trong xã hội. Một trong những nguyên nhân của thực trạng trên là do đội ngũ GV còn có những người thiếu tâm huyết, yếu kém về kĩ năng nghề, hạn chế về đạo đức nghề. GD giá trị nghề nghiệp (GTNN) cho sinh viên (SV) sư phạm mầm non là nhiệm vụ cấp thiết nhằm nâng cao chất lượng GD, đào tạo (ĐT) nghề GV mầm non trong các trường sư phạm.

GD GTNN cho SV sư phạm mầm non là một quá trình tổ chức, hướng dẫn, kích thích hoạt động của SV, giúp SV lĩnh hội được các giá trị của nghề GV mầm non, hình thành hệ thống giá trị của bản thân phù hợp với mong đợi của xã hội. Việc tổ chức cho SV quan sát và trải nghiệm thực tế nghề nghiệp thông qua mô hình trường mầm non thực hành trong trường sư phạm là một biện pháp hữu hiệu trong GD GTNN.

2. Trường mầm non thực hành – vừa dạy trẻ vừa là nơi ĐT thầy

Đối với các trường sư phạm, việc SV được ĐT trong các trường thực hành sư phạm giúp quy trình ĐT hoàn thiện và khép kín, khắc phục tình trạng SV phải ĐT lại khi tốt nghiệp. Mục tiêu của trường thực hành sư phạm là “góp phần rèn luyện kĩ năng, phương pháp dạy học, phương pháp GD, phát triển năng lực nghề nghiệp của SV sư phạm; tham gia nghiên cứu, thực nghiệm đề tài về khoa học GD do cơ sở ĐT GV triển khai thực hiện”[1]. Hiện nay, cả nước có 133 cơ sở GD ĐT ngành sư phạm, nhưng chỉ có 44 trường thực hành sư phạm, trong đó 8 trường thực thuộc cơ sở ĐT [2]. Số lượng trường thực hành sư phạm trên chưa tương xứng với vai trò, vị trí của các trường thực hành sư phạm đối với ĐT GV.

Trường mầm non thực hành không chỉ phục vụ công tác chăm sóc GD trẻ mà còn gắn với nhiệm vụ ĐT GV mầm non tương lai yêu nghề, yêu trẻ, thuần thực các kĩ năng sư phạm. Chương trình thực hành sư phạm của SV tại trường mầm non gồm các đợt kiến tập, thực hành sư phạm, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên, thực tập sư phạm.

Bên cạnh việc học trên lớp, SV sư phạm mầm non được bổ sung kiến thức, kĩ năng, kinh nghiệm nghề nghiệp thực tế ở trường mầm non, đồng thời chuẩn bị tâm thế thích ứng với môi trường làm việc tương lai. Qua hoạt động quan sát, trải nghiệm ở trường mầm non thực hành, SV lĩnh hội các giá trị của nghề GV mầm non. Có thể nói, mô hình trường mầm non thực hành là một phương tiện GD GTNN cho SV.

3. Trường mầm non thực hành – nơi SV quan sát, trải nghiệm thực tế hình thành GTNN

3.1. GD GTNN qua tổ chức hoạt động quan sát thực tiễn nghề nghiệp

Trong năm thứ nhất, khi kiến tập tại trường mầm non thực hành, SV tận mắt thấy thực tiễn nghề nghiệp từ môi trường đến con người. Quang cảnh trường lớp mầm non với những lớp học đầy sắc màu, những đồ dùng

đồ chơi, sân chơi và đồ chơi ngoài trời sinh động. Tiếp xúc với trẻ và dự các hoạt động GD của GV mầm non, SV nắm bắt được những đặc điểm cơ bản của trẻ và hình ảnh người GV mầm non (ăn mặc, tư thế, tác phong, giao tiếp, dạy dỗ, ứng xử,...). GV mầm non tâm huyết và yêu nghề, đạt được những thành công trong nghề nghiệp là những tấm gương điển hình để SV phấn đấu hướng tới.

Khi trực tiếp quan sát thực tiễn nghề nghiệp, SV sẽ đặt ra những câu hỏi tự vấn chính mình trong những trường hợp như: Nhìn thấy một đứa trẻ mới đi học òa khóc khi rời tay mẹ để vào lớp, một đứa trẻ chỉ cầm thìa trên tay nghịch mà không chịu xúc ăn, một đứa trẻ tranh giành đồ chơi với bạn khác,... Việc đặt ra những câu hỏi tự vấn trong quá trình quan sát giúp SV tự đặt mình vào thực tế nghề nghiệp, hình dung ra cách ứng xử nghề nghiệp của mình trong tương lai. Đó là tiền đề cho các hoạt động thực tiễn nghề nghiệp sau này của SV. Vì vậy, hoạt động quan sát, tìm hiểu thực tiễn ở trường mầm non góp phần hình thành định hướng GTNN cho SV.

3.2. GD GTNN qua tổ chức hoạt động trải nghiệm nghề nghiệp

Từ năm thứ hai và năm thứ ba trong chương trình ĐT, SV sẽ được xuống trường mầm non để thực hành sư phạm, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên và thực tập sư phạm. Khi thực hành, thực tập, SV vận dụng những kiến thức, kĩ năng cụ thể như rửa mặt cho trẻ, dỗ trẻ khóc, cho trẻ uống thuốc, cho trẻ ăn ngủ, vệ sinh cho trẻ, dạy trẻ,... cho đến những những hoạt động đòi hỏi sự tổng hợp của nhiều kiến thức, kĩ năng và kinh nghiệm như quản lí nhóm lớp, giao tiếp, ứng xử sư phạm, tổ chức các hoạt động GD, tổ chức hoạt động lễ hội, làm công tác tuyên truyền vận động phụ huynh,...

Trong quá trình trải nghiệm nghề nghiệp, SV nhận thức lại tri thức, kĩ năng, thái độ, kinh nghiệm của bản thân về nghề nghiệp và sự định hướng GTNN. SV sư phạm mầm non ngoài việc tương tác với bạn bè trong nhóm thực tập còn tương tác với trẻ, GV mầm non, phụ huynh và những người xung quanh. Việc xuất hiện những SV tiêu biểu, nỗ lực phấn đấu, tích cực học hỏi, sáng tạo,... tạo ra sức cạnh tranh lành mạnh trong quá trình rèn nghề. Những tranh luận, sáng kiến, khả năng hợp tác, những hành động và thái độ này sinh kích thích SV tích cực hoạt động. Những khó khăn của nghề rèn cho SV sự nỗ lực vượt khó, kiên trì, thử thách định hướng GTNN của SV, từ đó giúp SV lĩnh hội các GTNN, hình thành hệ thống giá trị của cá nhân. Trong quá trình trải nghiệm nghề nghiệp, những giá trị của cá nhân phát triển phù hợp với thực tiễn GD và mong đợi của xã hội. Đây chính là cơ chế hình thành các GTNN.

4. Đề xuất mô hình trường mầm non thực hành gắn kết giữa dạy trẻ với ĐT và GD GTNN cho SV sư phạm mầm non

Trên cơ sở nghiên cứu kinh nghiệm và những kết quả đã đạt được của một số trường mầm non thực hành, tiêu biểu như hệ thống Trường Mầm non Thực hành Hoa Sen, Hoa Hồng, Hoa Thủy Tiên (Trường Cao đẳng Mẫu

giáo Trung ương, nay là Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương), Trường Mầm non Thực hành (Cao đẳng Sư phạm Trung ương TP. Hồ Chí Minh), Trường Mầm non Thực hành (Đại học Vinh)... chúng tôi đề xuất mô hình trường mầm non thực hành vừa là nơi dạy trẻ, ĐT thầy vừa góp phần GD GTNN cho SV trong xu thế hội nhập với một số yêu cầu sau:

- Về tên gọi: Trường mầm non thực hành cần có tên tiếng Việt và tên giao dịch quốc tế bằng tiếng Anh.

- Về vị trí địa lí: Trường mầm non thực hành nằm trong khuôn viên của cơ sở ĐT hoặc gần với cơ sở ĐT, thuận tiện cho việc đi lại của GV và SV trường đào tạo, thuận lợi cho hoạt động quản lí, giám sát và phối hợp của cơ sở ĐT với trường thực hành.

- Về tôn chỉ, mục đích hoạt động: Trường mầm non thực hành là cơ sở thực hành cho, SV chuyên ngành mầm non, góp phần rèn luyện, nâng cao kĩ năng nghề nghiệp. Nhà trường tổ chức hoạt động chăm sóc, GD trẻ nhằm hình thành và phát triển nhân cách con người, đáp ứng được nhu cầu của ngành GD mầm non và đòi hỏi của xã hội.

- Về tầm nhìn và sứ mạng: Trường mầm non thực hành là cơ sở GD chất lượng cao, chăm sóc, GD trẻ mầm non và là môi trường sư phạm tối ưu cho, SV chuyên ngành GD mầm non trải nghiệm nghề nghiệp và định hướng giá trị nghề nghiệp; nơi chuyển giao công nghệ, ứng dụng thành tựu GD tiên tiến của ngành học. Trường mầm non thực hành là trường mầm non có chất lượng cao điển hình của địa phương và khu vực.

- Về chương trình GD: Trường mầm non thực hành thực hiện chương trình GD tiên tiến, bám sát chỉ đạo chuyên môn của cấp quản lí GD địa phương đồng thời thực hiện kế hoạch tiếp nhận và hướng dẫn thực hành thực tập, thử nghiệm các đề tài sáng kiến kinh nghiệm của SV.

- Về nội dung thực hành sư phạm: Nhà trường xây dựng kế hoạch thực hành và mục tiêu cụ thể về GD giá trị nghề nghiệp cho SV chuyên ngành GD mầm non với các nội dung: Tìm hiểu các hoạt động GD, chế độ sinh hoạt trong trường mầm non; Tìm hiểu trẻ em từ 1 – 6 tuổi; Tìm hiểu môi trường GD của trường mầm non; Tập làm các thao tác, rèn kĩ năng vệ sinh, chăm sóc trẻ em, kĩ năng dạy học, GD; Tập làm GV mầm non trong các hoạt động GD, công tác chủ nhiệm và quản lí nhóm lớp; Tham gia tổ chức ngày hội, ngày lễ ở trường mầm non; Tham gia trang trí trường lớp và công tác tuyên truyền, vận động, xã hội hóa GD tới các bậc phụ huynh.

- Về đội ngũ: Trường mầm non thực hành được đầu tư về đội ngũ cán bộ quản lí, GV có trình độ và năng lực nghề nghiệp, yêu nghề, là tấm gương điển hình về nghề nghiệp.

- Về cơ sở vật chất: Trường mầm non thực hành được đầu tư cơ sở vật chất và trang thiết bị hiện đại theo các tiêu chuẩn của trường mầm non đạt chuẩn quốc gia, hướng tới đạt chuẩn quốc tế, đảm bảo chất lượng cho các hoạt động GD, thực hành sư phạm và nghiên cứu khoa học GD.

Chúng tôi đã thử nghiệm áp dụng mô hình trường mầm non thực hành tại Trường Cao đẳng Hải Dương từ tháng 05 năm 2014 tới nay. Sau một năm hoạt động, Trường Mầm non Thực hành Hoa Sen (Hoa Sen Practium Nursery School) đã tuyển sinh được 9 lớp với 350 trẻ. Nhà trường đã đón 7 đoàn thực hành thường xuyên, 6 đoàn

kiến tập, 4 đoàn thực tập với tổng số 735 SV. Nhà trường đón 1 đoàn GV, nhân viên của các trường mầm non và 1 đoàn cán bộ quản lí trường mầm non trong tỉnh Hải Dương đến thăm quan học tập. Tháng 4 năm 2015, Bộ GD&ĐT đã cử đoàn công tác của Cục Nhà giáo và Cán bộ quản lí GD về kiểm tra việc xây dựng trường thành một trong những điển hình về trường thực hành trong các cơ sở ĐT sư phạm. Tháng 5 năm 2015, Trường Mầm non Thực hành Hoa Sen được Bộ GD và ĐT chọn là một trong những trường tổ chức hoạt động GD thực nghiệm cho Hội thảo “Đổi mới phương pháp dạy học của các trường cao đẳng sư phạm và đại học ĐT sư phạm” tổ chức tại Hải Dương.

Đối với SV Khoa GD Mầm non, Trường Cao đẳng Hải Dương, qua đánh giá, đi thực tế, thực hành thường xuyên, thực tập tại Trường Mầm non Thực hành Hoa Sen đã giúp các em thuần thục kĩ năng nghề nghiệp, yêu nghề và có định hướng GTNN tích cực. Có thể nói, mô hình trường mầm non thực hành của Trường Cao đẳng Hải Dương đã thành công và tiếp tục phát triển để thực hiện tôn chỉ, mục đích hoạt động của nhà trường.

5. Kết luận

Mô hình trường mầm non thực hành thực hiện đầy đủ theo quy định của Điều lệ trường mầm non, là cơ sở thực hành của SV sư phạm mầm non, có vai trò quan trọng trong ĐT, góp phần GD GTNN cho SV. Để phát huy hiệu quả của mô hình này rất cần sự đầu tư, phối hợp của cơ sở ĐT GV, sự quan tâm của cấp quản lí GD và địa phương. Bên cạnh đó, SV sư phạm chuyên ngành GD mầm non cần ý thức được trách nhiệm học tập, rèn luyện, chủ động trang bị hành trang vào nghề đầy đủ, nghiêm túc. Khi những GTNN được GD trong nhà trường sư phạm trở thành các giá trị nhân cách của SV thì nghề GV mầm non sẽ thực sự trở thành nghề có giá trị và chiếm vị thế cao trong xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2014), *Quy chế hoạt động của trường thực hành sư phạm*, Ban hành kèm theo Thông tư số 16/2014/TT-BGDĐT ngày 16/5/2014 của Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2014), *Danh mục cơ sở đào tạo sư phạm*, Cục Nhà giáo và Cán bộ quản lí giáo dục.
- [3]. Phạm Minh Hạc, (2009), *Giá trị học*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4]. Phạm Trung Thanh, (2004), *Thực tập sư phạm*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

SUMMARY

Practical kindergarten-one of educational means to instruct professional values- needs be developed towards proposed model, satisfied requirements from its name, geographic location, principles, purpose, vision, mission, curriculum, pedagogical practical content, teachers and facilities. Thereby, students have opportunity to apply knowledge of profession, practise skill of profession, contributing to shaping preschool teachers' personality.

Keywords: Professional values; students; preschool.